

Oikeusministeriö / Justitieministeriet

kirjaamo.om@gov.fi

Päiväys/Datum

06.08.2026

Dnro/Dnr

TRAFICOM/276889/03.03.00/2026

Viite/Referens

VN/35482/2024

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto ehdotuksesta uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi / Transport- och kommunikationsverkets utlåtande om förslaget till ny självstyrelselag för Åland

Begäran om utlåtande: [Utlåtande - Utlåtande.fi](#)

Utlåtande

Justitieministeriet har begärt att Transport- och kommunikationsverket ska avge ett utlåtande i ärendet enligt rubriken. Transport- och kommunikationsverket tackar för möjligheten att yttra sig och anför följande.

Inom Transport- och kommunikationsverkets ansvarsområde har behörighetsfördelningen mellan Åland och riket i flera praktiska frågor reglerats eller preciserats genom förordningar av republikens president. Sådana arrangemang tillämpas bland annat i frågor som gäller tillgänglighet i digitala tjänster, domännamn, byggande av bredband, lufttrafiken, sjöfartsutbildning samt vissa tekniska uppgifter vid överensstämmelse med krav. Enligt ämbetsverkets erfarenhet har dessa arrangemang i regel fungerat bra och möjliggjort ett ändamålsenligt samarbete mellan Ålands och rikets myndigheter.

Transport- och kommunikationsverket anser dock att det är viktigt att i den fortsatta beredningen av den nya självstyrelselagen också utvärderas med tillräcklig precision hur sådana behörighetsarrangemang som i dag baserar sig på särskilda överenskommelseförordningar ska kunna fungera. Ur verkets perspektiv bör behörighetsförhållandena vara så tydliga som möjligt, inte bara under normala förhållanden utan också vid störningssituationer, tryggheten av försörjningsberedskapen samt i andra situationer där samarbetet mellan myndigheterna får ökad betydelse.

Transport- och kommunikationsverket ser positivt på målsättningen med reformen av självstyrelselagen för Åland att modernisera självstyrelsesystemet samtidigt som grundstrukturen för behörighetsfördelningen mellan riket och Åland bevaras. Ur transport- och kommunikationssektorns perspektiv innebär förslaget i princip inga förändringar i de centrala behörighetsförhållandena, vilket stödjer regleringens förutsebarhet och rättssäkerhet.

Allmänt

Många delområden inom Transport- och kommunikationsverkets förvaltningsområde är föremål för omfattande reglering och till viss del harmonisering, inte bara genom EU-lagstiftningen utan också genom sådana internationella organisationer vars verksamhet Finland har förbundit sig till och genom vilka främst tekniska krav harmoniseras. Om Ålands rätt att delta i beredningen och genomförandet av internationella förpliktelser skulle utvidgas utan en tydlig samordningsmodell, finns det en risk för att den normativa enhetligheten försvagas.

I betänkandet föreslås ändringar i så kallade överenskommelseförfordningar genom vilka uppgifter som hör till riksförvaltningen överförs på Ålands myndigheter. En utvidgning eller ändring av dessa arrangemang kan påverka i vilken utsträckning Traficoms uppgifter kan överföras till, eller i praktiken behöver överföras till, landskapets myndigheter.

Den mest betydande förändringspressen inom sjöfarten gäller regleringen av den ekonomiska zonen. I betänkandet behandlas uttryckligen frågan om huruvida Ålands lagstiftningsbehörighet bör utsträckas till de delar av Finlands ekonomiska zon som gränsar till Åland. Detta skulle ha direkta konsekvenser för sjöfarten, bland annat för användningen av havsområden, infrastruktur (kablar och rör), havsbaserad vindkraft samt trafikstyrningen.

En del av lastfartygen skulle kunna klassificeras som båttrafik, varvid de inte skulle omfattas av krav på besiktning. Vattenfarkoster som är avsedda för sport- och fritidsändamål är sjötrafik. Alla fartyg som är kortare än 24 meter och transporterar färre än 12 personer skulle således inte omfattas av landskapet Ålands behörighet.

Synpunkt på beredskap för undantagsförhållanden

Transport- och kommunikationsverket instämmer i det konstaterande som framförts i avsnitt 5.1.4 i arbetsgruppsbetänkandet, enligt vilken regleringen av beredskap för undantagsförhållanden och undantagsförhållanden samt den lagstiftnings- och förvaltningsmakt som hänför sig till dessa frågor bör behandlas inom ramen för ett separat projekt för ändring av självstyrelselagen.

Enligt Transport- och kommunikationsverkets uppfattning finns det ett översättningsfel i den finska versionen av 26 § i lagförslaget. I 12 § i den nuvarande lagen föreskrivs om fullgörande av värnplikt, inte om något annat. Enligt arbetsgruppsbetänkandet (s. 175–176) är avsikten att beredskapen för undantagsförhållanden och försörjningsberedskapen i huvudsak hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Därför skulle punkt 17 antagligen formuleras på annat sätt: " - - landets försvar samt försvarstillstånd med beaktande av det som anges i 17 § om värnplikt, beredskap inför undantagsförhållanden och försörjningsberedskap".

Synpunkter på luftfarten och nyttjanderätten till radiofrekvenser

Flygplan och radiovågor rör sig i lufterummet. Enligt Transport- och kommunikationsverkets åsikt bör det av paragraferna 15 och 16 i Ålands självstyrelselag tydligt framgå att beviljandet av tillstånd inom luftfarten, såsom trafiktillstånd och drifttillstånd (AOC), hör till rikets behörighet. För andra frågor som gäller lufttrafik återkommer Transport- och kommunikationsverket senare när den fortsatta beredningen av ärendet har gått vidare.

Enligt 25 § 32 punkten i lagförslaget och motiveringen till den samt enligt 26 § 40 punkten skulle frekvenserna för både televerksamhet och för televisions- och radioverksamhet fortfarande höra till riksdagens lagstiftningsbehörighet med beaktande av vad som anges i 25 § 28 punkten samt i 28 och 46 §. Frågor som gäller frekvenser samt sändningseffekter och andra internationellt reglerade frågor, föreslås även i fortsättningen höra till statliga myndigheters behörighet, med beaktande av vad som föreskrivs i 28 §. Denna utgångspunkt kan fortfarande anses vara motiverad, även med beaktande av att användningen av frekvenser bygger på ett globalt beslutsförfarande inom Internationella teleunionen (ITU) samt, särskilt när det gäller elektroniska kommunikationstjänster, på Europeiska unionens harmoniseringsbestämmelser.

För motiveringen i 26 § 40 punkten i förslaget önskar vi dock få följande precisioner:

"Under denna punkt faller behörigheten över huvuddelen av teleföretaget. Det föreslås att formuleringen "Det har ingen betydelse om det är fråga om kommunikation via radiovågor eller via ett markbundet nät" ändras till "Största delen av televerksamheten omfattas av tillämpningsområdet för denna punkt. Det har ingen betydelse om det är fråga om kommunikation via radiovågor eller via ett fast nät."

Till punkten "Förordningen möjliggör således användningen av vissa frekvenser på Åland, men frekvenserna anvisas vissa företag först med stöd av koncessionsbesluten" föreslår vi som tillägg "om det är fråga om verksamhet som kräver tillstånd". För tydlighetens skull vore det bra att i motiveringen även lägga till en hänvisning till 6 § 4 mom. i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014). I lagrummet anges en avvikelse enligt vilken nätkoncession inte krävs för tillhandahållande av lokala nättjänster i liten skala i ett sådant mobilnät där det bedrivs allmän televerksamhet inom ett begränsat område, om nättjänsten tillhandahålls inom det frekvensområde som anvisats för sådan användning i en statsrådsförordning. För sådan nättjänst i liten skala räcker ett radiotillstånd som Transport- och kommunikationsverket beviljar.

Den statliga myndigheten skulle även i fortsättningen bevilja teleföretag nätkoncessioner för utövande av allmän televerksamhet på Åland endast med Ålands regerings samtycke. Det föreslås att bestämmelsen tas in i 46 § 6 punkten i lagförslaget.

Synpunkter om standarder och CE-märkningen

Lagförslaget (25 § 41 punkten) innehåller en egen punkt om att standardisering

och förfarandet för CE-märkning hör till riksdagens lagstiftningsbehörighet, med undantag för standarder som hör till lagtingets lagstiftningsbehörighet. Det föreslås att lagtingets lagstiftningsbehörighet i fråga om standarder inom de områden som omfattas av lagtingets behörighet överförs till lagtinget (26 § 51 punkten). I motiveringen finns en hänvisning till Högsta domstolens utlåtande från år 1996 (OH 96/54).

Vi föreslår att det bedöms huruvida de delar av förslaget som gäller standardisering och CE-märkning (25 § 41 punkten samt 26 § 51 punkten) står i strid med gällande nationell lagstiftning och EU-reglering samt i vilken utsträckning behörighetsbestämmelser för dessa delar är nödvändiga.

Den tidigare nationella standardiseringslagen och lagen om tillämpning av Europeiska gemenskapernas bestämmelser om ett förfarande vid anmälan av tekniska föreskrifter har upphävts genom lag 497/2014. I motiveringen i RP 59/2014 till lagen konstaterades att bestämmelser om produkter utfärdas sektorsvis på unionsnivå genom direktiv och förordningar och att det i Europeiska unionens standardiseringsförordning finns bestämmelser om förfarandet vid anmälan av standarder och det fanns därför inte längre behov av en nationell lag. Den nationella lagen om CE-märkningar (1376/1994) har också numera upphävts. Endast den nationella lagen om CE-märkningsförseelse (187/2019) innehåller bestämmelser om påföljderna för CE-märkningsförseelse (böter).

Europeiska unionens harmoniserade unionslagstiftning omfattar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter samt ändring av direktivet 2004/42/EG och förordningarna (EG) Nr 765/2008 och (EU) Nr 305/2011 (förordning om marknadskontroll), samt sektorspecifika EU-författningar.

CE-märkningens allmänna principer fastställs i förordningen (EG) 765/2008 som har ändrats genom den ovan nämnda förordningen om marknadskontroll. Genom Europaparlamentets och rådets beslut Nr 768/2008/EG fastställs de gemensamma principer och metoder som ska iakttas i EU-lagstiftningen som harmoniserar villkoren för saluföring av produkter inom EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområde (EES). I beslutet konsolideras reglerna för CE-märkning om överensstämmelse samt andra referensbestämmelser som ska bli en del av produktlagstiftningen i samband med att den revideras.

Även inom standardiseringsområdet måste den harmoniserade EU-lagstiftningens företräde beaktas. Med en harmoniserad standard (harmonised standard) avses inom EU en standard som utarbetats av någon av de europeiska standardiseringsorganisationerna CEN, CENELEC eller ETSI och som har fastställts på begäran av Europeiska kommissionen för tillämpningen av EU:s harmoniseringslagstiftning. De europeiska standardiseringsorganisationerna ska göra EN-standarderna tillgängliga på nationell nivå, och nationella standarder som strider mot dem ska upphävas. Tillämpningen av harmoniserade EU-standarder är som huvudregel frivillig för tillverkarna, men tillämpningen av vissa standarder har gjorts obligatorisk genom lagstiftning.

I nationella författningar finns fortfarande bestämmelser om ansvaret för samordningen av standardiseringsverksamheten. I 304 § 1 mom. 4 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) har Transport- och kommunikationsverket fått uppgiften att nationellt samordna standardiseringen

inom telebranschen.

Synpunkter om statistik

Enligt 46 § i lagförslaget ska de åländska och de statliga myndigheterna bland annat samarbeta med varandra när de inhämtar statistiska uppgifter och ge varandra tillgång till de statistiska uppgifter de har.

I 46 § 25 punkten i lagförslaget konstateras att:

de åländska och de statliga myndigheterna ska samarbeta med varandra när de inhämtar statistiska uppgifter och ge varandra tillgång till de statistiska uppgifter de har. Med beaktande av de rättsliga grunderna för självstyrelsen och statistikföringen ska Åland redovisas i den statistik som statliga myndigheter publicerar. Bestämmelsen motsvarar 23 § 1 och 2 punkten samt 30 § 5 punkten i gällande självstyrelselag.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska de rättsliga grunderna för självstyrelsen och statistikföringen för Åland redovisas i den statistik som statliga myndigheter publicerar. Till texten i punkt 25 "Med beaktande av de rättsliga grunderna för självstyrelsen och statistikföringen ska Åland redovisas i den statistik som statliga myndigheter publicerar" föreslår vi ett tillägg att bestämmelsen endast gäller Finlands officiella statistik.

Transport- och kommunikationsverket publicerar statistik över fordon och vattenfarkoster som är införda i trafik- och transportregistret. I dessa statistik anges endast uppgifter för Fastlandsfinland. Statistiken i fråga är inte Finlands officiella statistik. De baserar sig på skötseln av de uppgifter som anges i 2 § 2 punkten i lagen om Transport- och kommunikationsverket. Det har inte identifierats något behov av att utöka informationsinnehållet i den statistik som publiceras av Transport- och kommunikationsverket med uppgifter om Åland.

Cybersäkerhet

Vad gäller cybersäkerhet konstateras det på sidan 155 i förslaget att cybersäkerhet i samband med lagstiftningskontrollen har ansetts höra till lagtingets lagstiftningsbehörighet till den del regleringen rör verksamhet inom ramen för lagtingets lagstiftningsbehörighet i övrigt, vilket kan avse verksamhet både inom den offentliga förvaltningen och den privata sektorn (HD utlåtande 13.6.2025, KKO-HD/442/2025). Ovanstående skulle fortfarande tillämpas.

Författningen om detta skulle ingå i 25 § 1 mom. 9 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Transport- och kommunikationsverket har i samband med beredningen av NIS2/CER-lagen för Åland yttrat sig över frågor som hänför sig till cybersäkerheten och hänvisar till sitt utlåtande (Utlåtande till Ålands landskapsregering angående landskapslagförslag om cybersäkerhet och motståndskraft, 18.11.2024) och hänvisar för den delen till utlåtandet i fråga.

Emil Asp

Överdirektör

Dokumentet har undertecknats elektroniskt. Transport- och kommunikationsverket (Traficom) 6.8.2026. Underskriftens riktighet kan verifieras med ett läsarprogram som stödjer elektroniska signaturer eller hos Traficoms registratorskontor.